

Petrinja – Spatial and Historical Development of the Town Derived from Old Graphics, Plans and Maps

Nenad Lipovac

In 2005, the Faculty of Architecture of the University of Zagreb published two books by Prof. Dr. Nenad Lipovac: *Petrinja – Urban History of a Croatian Town as Revealed through Archive Graphics and Maps* in English and *Petrinja – Urbane Geschichte einer kroatischen Stadt auf alten Graphiken, Plänen und Topo-Karten* in German. The books were published as a part of the series of scientific monographs *Acta architectonica* and were produced within the scientific project *Basics of Space Evaluation for the General Theory of Spatial and Landscape Planning*, which was carried out at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb. A review of the books was published in the 5th issue of the journal *Cartography and Geoinformation* in 2006.

In 2010, five years after the books were published, the Faculty of Architecture of the University of Zagreb published a third book by Prof. Dr. Nenad Lipovac, titled *Petrinja – Spatial and Historical Development of the Town Derived from Old Graphics, Plans and Maps*. The book is in Croatian and was published as a part of the series of scientific monographs *Acta architectonica* as a result of the scientific research conducted within the scientific project *Space and Landscape Evaluation Criteria of Croatia*, which is carried out at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb. The book consists of 183 pages, format 21.5×27 cm, is hardbound and bears the number ISBN 978-953-6229-76-5. Prof. Dr. Mladen Obad Šćitaroci and Dr. Agneza Szabo reviewed the book.

The book was originally the author's master's thesis defended at the Faculty of Architecture of the University of Zagreb in 1994, while the books in English and German have been published in contracted form.

We should mention that Lipovac noticed many lacks in previous urban planning during his professional work on the production of new documentation



and the arrangement and coordination of existing documentation of municipality of Petrinja in the late 1980s. Reviewing archival material of particular archival institutions in Croatia and abroad, Lipovac found a great number of panoramic views, drawings, photos, postcards, plans, maps at different scales representing Petrinja as a military fortress or a settlement, and that could help in determining elements of the basic directions of urban development of the town of Petrinja. Lipovac analysed almost all archival graphic and cartographic units, which he thought could contribute to preservation of the historical identity of the town of Petrinja, most of which has been unknown to wider, even professional public.

Considering a professional systematisation with evaluation of graphic and cartographic documentation of Petrinja did not exist, the author made a professional analysis and critical evaluation of each archival graphic and cartographic unit on the basis of available historical documents and reciprocal comparisons of particular units, which is his great contribution to research of the 400 year history of Petrinja. For each archival unit, in addition to its reproduction, the author lists collected technical data: title or

content of representation, author, publisher, place and year of publishing, institution it is kept in, production technique, paper and frame size, scale and a description, discussion and evaluation of a particular unit. The author considers he obtained a very valuable base, which is going to show its true value in further research: determination of historical and cultural elements of the identity of Petrinja with the purpose of determining guidelines for the production of spatial and plan documentation of the town.

Lipovac hopes that he succeeded demonstrating and proving that research of historical documentation at the beginning of production of certain spatial and planning documentation for a settlement or town is very important. In his opinion, research, analysis and evaluation of archival graphic and cartographic documentation should be done for almost every place, settlement and town in Croatia in order to carry out correct evaluation of space and produce a plan that will respect all existing visible and hidden values of a place and still allow correct and appropriate direction of development of a settlement or town.

The book can be recommended not only to inhabitants of Petrinja as a monograph of their town, but also to all others who employ archival graphic and cartographic documentation in their research – cartographers, geographers, historians, art historians, urbanists, architects, etc. In addition, the book can be useful as an incentive for other planners and architects to research and collect archival material about another settlement or town.

We congratulate the author for the systematic work on the research of urban development and determination of basic elements of identity of the town of Petrinja and wish him to successfully continue research of unknown archival documentation of Petrinja.

Petrinja – Prostorno-povijesni razvoj grada očit na starih grafika, planova i karata

Nenad Lipovac

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu objavio je 2005. godine dvije knjige prof. dr. sc. Nenada Lipovca: *Petrinja – Urban History of a Croatian Town as Revealed Through Archive Graphics and Maps* na engleskom i *Petrinja – Urbane Geschichte einer kroatischen Stadt auf alten Graphiken, Plänen und Topo-Karten* na njemačkom jeziku. Knjige su objavljene u ediciji znanstvenih monografija *Acta architectonica*, a nastale su u okviru znanstvenog projekta *Osnove vrednovanja prostora za opću teoriju prostornog i krajobraznog planiranja* koji se izvodio na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Prikaz tih knjiga objavljen je u 5. broju časopisa *Kartografija i geoinformacije* 2006. godine.

Pet godina nakon objavljivanja spomenutih knjiga, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu objavio je 2010. godine treću knjigu prof. dr. sc. Nenada Lipovca pod naslovom *Petrinja – Prostorno-povijesni razvoj grada očit na starih grafika, planova i karata*. Knjiga je na hrvatskom jeziku, objavljena je u ediciji znanstvenih monografija *Acta architectonica*, a rezultat je znanstvenog istraživanja provedenog u sklopu znanstvenog projekta *Kriteriji vrednovanja prostora i pejzaža Hrvatske* koji se izvodi na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga se sastoji od 183

stranice formata 21,5×27 cm, tvrdo je ukočičena i nosi oznaku ISBN 978-953-6229-76-5. Recenzenti su bili prof. dr. sc. Mladen Obad Ščitaroci i dr. sc. Agneza Szabo.

Ta je knjiga u izvorniku autorov magistarski rad obranjen na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1994. godine, dok su knjige na engleskom i njemačkom jeziku u skraćenom obliku.

Spomenimo da je Lipovac još tijekom svojega stručnog rada krajem 1980-ih na izradi nove, te sređivanju i usklađivanju postojeće dokumentacije prostora općine Petrinja uočio mnogo nedostataka u tadašnjem urbanističkom planiranju. Pregledavajući arhivsku građu pojedinih arhivskih ustanova u Hrvatskoj i izvan nje, Lipovac je pronašao veliki broj veduta, crteža, fotografija, razglednica, planova, karata u različitim mjerilima, na kojima se vidi Petrinja kao vojna utvrda ili već uobičajeno naselje, a koji bi mogli pomoći u određivanju elemenata za utvrđivanje osnovnih smjerova urbanog razvoja grada Petrinje. Obradio je gotovo sve pronađene arhivske grafičke i kartografske jedinice, koje po njegovu mišljenju mogu pridonijeti očuvanju povijesnog identiteta grada Petrinje, od kojih je većina dosada bila nepoznata široj, pa i stručnoj javnosti.

Budući da nije postojala stručna sistematizacija s vrednovanjem grafičke i kartografske dokumentacije Petrinje, autor je na osnovi dostupnih povijesnih pisanih dokumenata i međusobnim uspoređivanjem pojedinih jedinica proveo stručnu analizu i kritičko vrednovanje svake pronađene arhivske grafičke i kartografske jedinice što je njegov veliki doprinos istraživanju 400 godina duge povijesti Petrinje. Za svaku arhivsku jedinicu, uz njezinu reprodukciju autor navodi prikupljene tehničke podatke: naslov ili sadržaj prikaza, autora, izdavača, mjesto i godinu objavljivanja, ustanovu u kojoj se čuva, tehniku izrade, dimenzije papira, okvira i mjerilo te opis, raspravu i vrednovanje pojedine jedinice. Autor smatra da je na taj način dobivena vrlo vrijedna osnova koja će pravu svoju vrijednost pokazati u daljem istraživanju: utvrđivanje povijesnih i kulturnih elemenata identiteta Petrinje s ciljem utvrđivanja smjernica za izradu prostorno-planске dokumentacije grada.

Lipovac se nada da je uspio pokazati i dokazati da je važnost istraživanja povijesne dokumentacije na samom početku procesa izrade određene prostorno-planске dokumentacije za neko naselje ili grad vrlo velika. Prema njegovu mišljenju, istraživanje, analizu i vrednovanje arhivske grafičke i kartografske dokumentacije, kao što je to napravljeno za Petrinju, trebalo bi učiniti za gotovo svako mjesto, naselje i grad u Hrvatskoj kako bi se mogla provesti pravilna procjena prostora i izraditi plan koji će poštivati sve zatečene vidljive, ali i skrivene vrijednosti mjesta, a opet omogućiti pravilan i odgovarajući smjer razvoja naselja ili grada.

Knjiga se može preporučiti ne samo Petrinjcima kao monografija njihova grada, nego i svima koji se u svojim istraživanjima služe arhivskom grafičkom i kartografskom dokumentacijom – kartografima, geografima, povjesničarima, povjesničarima umjetnosti, urbanistima, arhitektima i dr. Osim toga, knjiga može poslužiti kao poticaj ostalim planerima i arhitektima za istraživanja i prikupljanja arhivske građe o nekom drugom naselju ili gradu.

Autoru čestitamo na dosadašnjem sustavnom radu na istraživanju urbanog razvoja i utvrđivanja osnovnih elemenata identiteta grada Petrinje uz želje za uspješan nastavak istraživanja preostale i dosad nepoznate arhivske dokumentacije Petrinje.

Ivka Kljajić

